

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
«Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету»

Олена ГРИБАНОВА

17 вересня 2025

РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

галузі знань: 07 управління та адміністрування

**спеціальності: 072 фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок**

освітньо-професійної програми: фінанси і кредит

Укладач: Вікторія ОГЛОБЛІНА

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії
економічних дисциплін та менеджменту
Протокол № 1 від «28» серпня 2025
Голова ЦК

Ірина МОРДВІНОВА

(підпис)

(ім'я, прізвище)

Ухвалено Методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «17» вересня 2025
Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА

(підпис)

2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма здобуття освіти		
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 07 управління та адміністрування	Нормативна		
Розділів – 2	Спеціальність 072 фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки: 3		
Загальна кількість годин - 90		5 -й сем		
		Лекції		
Тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття освіти: – 3 год	Освітньо-професійна програма фінанси і кредит	14 год.		
		Практичні, семінарські		
		28 год.		
			Лабораторні	
		- год.		
		Самостійна робота		
		48 год.		
	Вид контролю:			
		залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Ринок цінних паперів в Україні» є формування системи базових знань з теорії цінних паперів, засвоєння закономірностей функціонування вітчизняного ринку цінних паперів у різних його секторах.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Ринок цінних паперів в Україні» є вивчення сутності, структури та засад функціонування вітчизняного ринку цінних паперів як цілісного механізму перерозподілу фінансових ресурсів; з'ясування економічного змісту, функцій та основних характеристик цінних паперів; дослідження механізму основних операцій з цінними паперами, опанування практичних навичок здійснення таких операцій; вивчення організації державного регулювання та саморегулювання на ринку цінних паперів.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває програмні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 01. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 03. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної та світової фінансових систем та їх структури.

СК 20. Здатність до розуміння сутності і видів цінних паперів та фондового ринку; фінансово-економічних відносин, що виникають на фондовому ринку у зв'язку з обігом цінних паперів.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни:

РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності.

РН 04. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 15. Демонструвати навички самостійної роботи та роботи в команді, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

РН 18. Знати і розуміти сутність і види цінних паперів, фондового ринку, фінансово-економічних відносин, що виникають у зв'язку з обігом цінних паперів.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Ринок цінних паперів в Україні» базується на знаннях, отриманих під час вивчення таких дисциплін як «Вступ до спеціальності», «Фінанси» та є основою для вивчення дисципліни «Страховий та фондовий ринок».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів в Україні

Тема 1. Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів.

Поняття ринку цінних паперів. Місце ринку цінних паперів у структурі фінансового ринку. Моделі фондових ринків. Фінансові інструменти ринку цінних паперів. Економічний зміст цінного паперу, його основні ознаки. Види цінних паперів, які випускаються та здійснюють обіг на фондовому ринку в Україні. Структура ринку цінних паперів. Характеристика первинного ринку цінних паперів. Особливості вторинного ринку цінних паперів. Здійснення біржової торгівлі цінними паперами. Характеристика елементів фондового ринку в залежності від технології торгівлі цінними паперами. Роль грошового ринку та ринку капіталів. Принципи становлення та розвитку фондового ринку.

Тема 2. Учасники ринку цінних паперів.

Основні учасники ринку цінних паперів. Діяльність посередників на фондовому ринку. Емітенти цінних паперів. Сутність та мета емісії цінних паперів. Особливості випуску цінних паперів окремими емітентами на фондовому ринку України. Функції емітентів на ринку цінних паперів. Інвестори на ринку цінних паперів. Види інвестиційних портфелів. Взаємодія між емітентом та інвестором. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Характеристика видів діяльності торговців цінними паперами. Діяльність інвестиційних фондів та інвестиційних компаній. Ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Тема 3. Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів.

Виникнення та розвиток фондових бірж. Біржовий та позабіржовий ринок. Історичний розвиток вітчизняного біржового ринку цінних паперів. Некомерційний та безприбутковий характер діяльності фондової біржі. Джерела формування доходу фондової біржі. Функції фондової біржі. Діяльність Української фондової біржі. Допуск цінних паперів до котирування на Українській фондовій біржі. Вилучення цінних паперів з офіційного котирування на Українській фондовій біржі. Основні види біржових угод. Органи управління біржі. Учасники біржової торгівлі. Біржові індекси. Сутність, роль та функції позабіржового ринку цінних паперів. Торгівля на позабіржовому ринку цінних паперів.

Розділ 2. Сектори ринку цінних паперів в Україні

Тема 4. Ринок акцій.

Поняття та види акцій в системі інструментів фондового ринку. Права і обов'язки акціонерів. Переваги власників привілейованих акцій. «Вільний обіг акцій», «обмежений обіг акцій». Класифікація акцій за ступенем ризику і величиною доходності. Класифікація цін на акції. Емісійна ціна акції. Ринкова ціна акції. Характеристика значних та контрольних пакетів акцій. Механізм виплати дивідендів. Дохід від акцій. Оцінювання акцій. Економіко-статистичні показники обігу акцій.

Тема 5. Ринок облигацій та інших боргових паперів.

Поняття облигацій як боргових цінних паперів. Права і обов'язки емітентів і власників облигацій. Види облигацій. Поділ облигацій за емітентами. Роль облигацій у покритті витрат державного бюджету. Класифікація облигацій за ознакою ієрархії вимог. Види вартісної оцінки облигацій. Визначення вартості облигацій. Основні види доходу від облигацій. Історія запровадження вексельного обігу. Економічний зміст, види та функції векселів. Характеристика обігу векселів. Операції банків з векселями.

Тема 6. Ринок похідних цінних паперів.

Поняття форвардів та ф'ючерсів. Форвардні та ф'ючерсні угоди. Ціноутворення на форвардному ринку. Хеджування ф'ючерсами. Сутність, економічна природа та призначення опціонів. Класифікація опціонів. Ціноутворення на ринку опціонів. Визначення вартості опціону. Поняття та види свопів. Оцінка процентних свопів.

Тема 7. Державне регулювання ринку цінних паперів.

Сутність, мета та функції державного регулювання ринку цінних паперів. Форми державного втручання в діяльність учасників ринку цінних паперів. Особливості регулювання первинного і вторинного ринку цінних паперів. Регулювання інформаційного забезпечення фондового ринку. Законодавче забезпечення державою регулювання ринку цінних паперів. Діяльність Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Створення саморегулювних організацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів в Україні					
Тема 1. Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних	13	2	4	-	7

паперів					
Тема 2. Учасники ринку цінних паперів	13	2	4	-	7
Тема 3. Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів	13	2	4	-	7
Разом за розділом 1	39	6	12		21
Розділ 2. Сектори ринку цінних паперів в Україні					
Тема 4. Ринок акцій	13	2	4	-	7
Тема 5. Ринок облігацій та інших боргових паперів	13	2	4	-	7
Тема 6. Ринок похідних цінних паперів	13	2	4	-	7
Тема 7. Державне регулювання ринку цінних паперів	12	2	4		6
Разом за розділом 2	51	8	16	-	27
<i>Усього годин</i>	90	14	28	-	48

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів	2
2	Учасники ринку цінних паперів	2
3	Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів	2
4	Ринок акцій	2
5	Ринок облігацій та інших боргових паперів	2
6	Ринок похідних цінних паперів	2
7	Державне регулювання ринку цінних паперів	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів	4
2	Учасники ринку цінних паперів	4
3	Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів	4
4	Ринок акцій	4
5	Ринок облігацій та інших боргових паперів	4
6	Ринок похідних цінних паперів	4
7	Державне регулювання ринку цінних паперів	4
Разом		28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів	7
2	Учасники ринку цінних паперів	7
3	Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів	7

4	Ринок акцій	7
5	Ринок облігацій та інших боргових паперів	7
6	Ринок похідних цінних паперів	7
7	Державне регулювання ринку цінних паперів	6
Разом		48

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання передбачає виконання на вибір студента однієї із запропонованих форм:

- 1) написання наукового есе;
- 2) аналіз стану державного регулювання ринку цінних паперів в Україні.

Перелік тем для написання наукового есе розташовані в системі електронного забезпечення навчання Moodle за посиланням: <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1313>

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань		Самостій на робота інд. завд.	Залік	Сума
Атестація № 1 (30 балів)	Атестація № 2 (30 балів)			
Розділ 1 (теми 1-3)	Розділ 2 (теми 4-7)			
Поточний контроль (30 балів): - робота на семінарських/практичних заняттях (усна відповідь, участь у дискусії, доповнення, розв'язування задач) – 3×5 б.=15 б.; - тестування по теоретичному матеріалу – 3×5 б.= 15 б.	Поточний контроль (30 балів): - робота на семінарських/практичних заняттях (усна відповідь, участь у дискусії, доповнення, розв'язування задач) – (3×4 б.) + (1×3б.) =15 б.; - тестування по теоретичному матеріалу – 3×5 б.= 15 б.	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

12-бальна шкала	30-бальна шкала	100-бальна шкала	Шкала ECTS	4-бальна шкала	Національна шкала екзамен/залік*
1	0-3	0-34	FX	2	Незадовільно
2	4-6	35-49			
3	7-9	50-59	F		

4	10-12	60-64	E	3	Задовільно
5	13-15	65-69			
6	16-18	70-74	D	4	Добре
7	19-21	75-79	C		
8	22-24	80-84	B		
9	25-27	85-89			
10	28	90-93	A	5	Відмінно
11	29	94-97			
12	30	98-10			

*Оцінювання заліку: зараховано/незараховано

9. Рекомендована література

Основна:

1. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. 228 с.
2. Слав'юк Н. Р., Глущенко С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2022. 206 с.
3. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліс. Ун-т, 2024. 317 с.
4. Унінець-Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2021. 392 с.
5. Фондовий ринок : практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. Дергалюк М.О. – Електронні текстові данні - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 99 с.

Додаткова:

1. Ваніна Н.М., Грищенко О.В. Ринок цінних паперів. Практикум : навч.посіб. Київ, 2020. 144 с.
2. Волохова І. С. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України : монографія / І. С. Волохова, А. В. Хомутенко та ін.; за ред. І. С. Волохової. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 395 с.
3. Єш С. М. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2022. 400 с.
4. Метеленко Н. Г., Оглобліна В. О., Шапуров О. О., Ткаченко Є. Ю., Бирський В. В. Ринок фінансових послуг : метод. реком. до практичних занять. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 65 с.

5. Метеленко Н.Г., Глушевський В.В., Оглобліна В.О., Сіліна І.В., Ткаченко Є.Ю. Фінансовий ринок: навч.–метод. посіб. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2024. 164 с.

6. Метеленко Н.Г., Дятлова Ю.В., Клопов І.О., Оглобліна В.О., Сіліна І.В. Фінанси : навч.–метод. посіб. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2025

7. Пшик Б. І. та ін. Фінансовий ринок : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Б. І. Пшика . Львів : Галич-Прес, 2019. 538 с.

8. Тріпак М. М., Гарбарець І. О. Загальнодержавні фінанси : навч.-метод. посіб. / за ред. М. М. Тріпака. Кам'янець-Подільський : ТНЕУ, 2020. 431 с.

9. Фінанси : практикум / за ред. І. О. Лютого ; кол. авт.: І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій та ін. Київ : Ліра-К, 2020. 352 с.

10. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Н.В.Трусова, С.А.Нестеренко, І.Є.Якушева та ін. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.

Інформаційні ресурси

1. Посилання на курс «Ринок цінних паперів в Україні» в системі електронного забезпечення навчання Moodle : <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1313>

2. Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів. URL: <https://www.smida.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL : <https://www.nssmc.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua>

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://ukrstat.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <http://www.bank.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://www.mof.gov.ua/uk>.

8. Офіційний сайт законодавства України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: www.tax.gov.ua

